

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНИЙ ТОРГОВЕЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ВІННИЦЬКИЙ ТОРГОВЕЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИЙ ІНСТИТУТ**

Кафедра іноземної філології та перекладу

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

на тему:

**«КОНЦЕПТ ГІБРИДНА ВІЙНА У СУЧАСНОМУ
АНГЛІЙСЬКОМОВНОМУ МЕДІЙНОМУ ДИСКУРСІ**

(на основі матеріалів новинних статей BBC)»

Здобувача вищої освіти

2 курсу, групи Ф-21в(м),

спеціальності 035 «Філологія»

освітньої програми «Германські
мови та літератури (переклад
включно), перша – англійська»

вечірньої форми навчання

Олександра ГОНЧАРОВА

Науковий керівник

канд. філол. наук, доцент

Наталія ТИМОЩУК

Гарант освітньої програми

д-р. філол. наук, професор

Наталія ІВАНИЦЬКА

Вінниця 2024

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1 ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ ВИВЧЕННЯ КОНЦЕПТУ ГІБРИДНА ВІЙНА.....	6
1.1 Поняття «концепт» у сучасній лінгвістичній науці: дефініція та типологія.....	6
1.2 Концепт ГІБРИДНА ВІЙНА: сутність і зміст.....	11
1.3 Методологія та методика дослідження лінгвокультурного концепту ГІБРИДНА ВІЙНА.....	19
Висновки до розділу 1.....	20
РОЗДІЛ 2 МОВНА РЕПРЕЗЕНТАЦІЯ КОНЦЕПТУ ГІБРИДНА ВІЙНА В АНГЛОМОВНОМУ МЕДІЙНОМУ ДИСКУРСІ.....	23
2.1 Засоби вербалізації концепту ГІБРИДНА ВІЙНА у дискурсі служби новин BBC.....	23
2.2 Когнітивні особливості перекладу мовної репрезентації концепту ГІБРИДНА ВІЙНА.....	34
Висновки до розділу 2.....	42
ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ.....	45
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	48
СПИСОК ІЛЮСТРАТИВНОГО МАТЕРІАЛУ.....	54

ВСТУП

XXI сторіччя – час інтенсивного розвитку лінгвістичних учень, розробки нових напрямків, згідно з якими мова розглядається як різновид пізнавальної діяльності. У процесі пізнання людина оперує особливими лінгвокогнітивними одиницями — концептами, що виникають завдяки її здатності виокремлювати із загальної інформації про світ стійкі, типові ознаки явищ і відповідно систематизувати їх. Вивчення особливостей мовної концептуалізації культурного простору через концепти уже протягом тривалого часу належить до пріоритетних напрямків у сучасному мовознавстві.

Актуальність дослідження. У сучасному світі термін «ГІБРИДНА ВІЙНА» набуває все більшої популярності і важливості, відображаючи нові реалії військових конфліктів, що вимагають комплексного підходу до їх розуміння та аналізу. Гібридна війна, як концепт, поєднує в собі традиційні та нетрадиційні методи ведення бойових дій, включаючи військові операції, кібератаки, інформаційні кампанії та економічний тиск. В умовах глобалізації та швидкого розвитку інформаційних технологій, мовна репрезентація цього концепту в медійному дискурсі набуває особливого значення.

Англомовні медійні ресурси, такі як новини, аналітичні статті та публіцистика, часто служать основним джерелом інформації про гібридні конфлікти. Мовні засоби, що використовуються для опису цього концепту, не лише відображають специфіку сучасних військових стратегій, а й формують уявлення про них у широкої аудиторії. Аналіз мовної репрезентації гібридної війни в англомовному медійному дискурсі дозволяє краще зрозуміти, як терміни і концепти адаптуються і трансформуються в різних мовних і культурних контекстах.

Метою дослідження є визначення особливостей вербалізації концепту ГІБРИДНА ВІЙНА в англomовному медіа дискурсі на основі матеріалів новинних статей BBC.

Відповідно до поставленої мети були визначені такі дослідницькі завдання:

- 1) проаналізувати поняття «концепт» у сучасній лінгвістичній науці;
- 2) дослідити сутність і зміст концепту ГІБРИДНА ВІЙНА;
- 3) описати методологію та методикку дослідження лінгвокультурного концепту ГІБРИДНА ВІЙНА;
- 4) виокремити засоби вербалізації концепту ГІБРИДНА ВІЙНА у дискурсі служби новин BBC;
- 5) дослідити когнітивні особливості перекладу мовної репрезентації концепту ГІБРИДНА ВІЙНА.

Об'єкт дослідження – концепт ГІБРИДНА ВІЙНА.

Предмет дослідження – особливості вербалізації концепту ГІБРИДНА ВІЙНА в англomовному медіа дискурсі.

Методи дослідження. У роботі були використані такі методи: лінгвістичний аналіз; метод порівняльного аналізу; метод контекстуального аналізу; метод суцільної вибірки, елементи кількісного аналізу для презентації результатів дослідження.

Матеріалом дослідження стали матеріали новинних статей BBC.

Наукова новизна роботи полягає в аналізі концепту ГІБРИДНА ВІЙНА у сучасному англійськомовному медійному дискурсі на основі матеріалів новинних статей BBC. Дослідження розкриває специфіку вербалізації цього концепту через використання ключових дієслів-вербалізаторів, що характеризують багатовимірну природу гібридної війни, яка поєднує традиційні військові дії з кібернетичними та інформаційними операціями. Робота також виявляє нові мовні тенденції та патерни у висвітленні цієї форми

конфлікту, що дозволяє глибше зрозуміти її когнітивну та семантичну структуру в медійному контексті.

Теоретичне значення полягає у висвітленні комплексного перекладознавчого підходу до передачі концепту ГІБРИДНА ВІЙНА у сучасному англomовному медійному дискурсі. Дослідження розкриває механізми перекладу вербалізаторів цього концепту, зокрема дієслівних конструкцій, що описують різноманітні аспекти гібридних конфліктів. Це дозволяє краще зрозуміти специфіку відтворення складних, багатокomпонентних понять у перекладі, з урахуванням мовних та культурних особливостей цільової аудиторії, а також забезпечити адекватність і точність перекладу в міжнародному контексті.

Практична значущість роботи полягає в тому, що її результати можуть бути використані студентами філологічних факультетів, які спеціалізуються на перекладознавстві, лінгвістиці та англійській мові. Робота надає цінний матеріал для вивчення та аналізу концепту ГІБРИДНА ВІЙНА в англomовному медійному дискурсі, демонструючи конкретні приклади перекладу ключових вербалізаторів цього концепту.

Структура роботи. Робота складається зі вступу, двох розділів, висновків та списку використаних джерел.

Апробація дослідження здійснена на двох науково-практичних конференціях: XIII Всеукраїнській студентській науково-практичній конференції «Актуальні проблеми ефективного соціально-економічного розвитку України: пошук молодих»; IX Всеукраїнській науково-практичній Інтернет-конференції з міжнародною участю «Актуальні проблеми сучасної транслятології, лінгвокраїнознавства та теорії міжкультурної комунікації».

Основні положення дослідження викладено у двох одноосібних публікаціях автора.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ ВИВЧЕННЯ КОНЦЕПТУ ГІБРИДНА ВІЙНА

1.1 Поняття «концепт» у сучасній лінгвістичній науці: дефініція та типологія

Нині термін «концепт» широко використовується в багатьох гуманітарних науках: в літературознавстві, філософії, лінгвістиці, психології, культурології. Дефініцій цього терміну безліч, оскільки він є одним з ключових у дослідженні етнічної мовної картини світу.

Вважаємо за необхідне розглянути генезис терміну «концепт». Незважаючи на те, що «концепт» – це сучасний термін багатьох гуманітарних наук, його вивченням займалися ще вчені середньовіччя. У 12 столітті П'єр Абеляр вважав, що імена за своєю природою не входять в позначену ними мову, але існують в силу «накладання» їх людьми на мову. Це «накладання» дає людям Бог. При цьому імена виявляються у Абеляра «знаряддями сприйняття речей», по суті Абеляр розглядає концепт в контексті комунікації людей один з одним і з Богом. Концепт у Абеляра є Сенс [32, с. 41].

У 14 столітті розвернувся суперечка між номіналістами і реалістами. Предметом суперечки було співвідношення імені, ідеї і речі. Зіткнення крайніх точок зору призвело до виникнення «помірного номіналізму», що увійшов в історію філософії під назвою «концептуалізм». У середньовічній філософії склалося розуміння концептів, як особливих «психологічних утворень» несучих з собою «якусь смислову функцію» [47, с. 11].

Сучасні вчені визначають концепт як «квант знання» [48, с. 90], як якийсь ідеальний об'єкт, як «згусток культури у свідомості людини, то, у вигляді чого культура входить в ментальний світ людини» [5, с. 42], як «одиницю ментальності даної культури» [16, с. 49]. Перше уявлення концепту

– це одночасний прояв індивідуального та загального представлення чогось. Надалі концепт – мікромодель культури, а культура – мікромодель концепту. Аналіз численної літератури дає підставу вважати, що концепти є наше знання про оточуючих нас живих істот і об'єктах, які реалізують «базову когнітивну сутність, що дозволяє пов'язувати зміст зі словом» і «з психологічної точки зору виконують функцію категоризації» [9, с. 15].

Концепт – найзагальніша, максимально абстрагована одиниця, яка репрезентує свідомість, що зазнала когнітивної обробки ідея «предмета» в сукупності всіх валентних зв'язків зазначених національно-культурних маркувань [17, с. 268]. Ряд науковців заперечують обов'язкову наявність візуального прототипу образу і вживають термін «концепт» тільки стосовно до абстрактних понять (наприклад, «воля», «щастя») і ментефактів [21, с. 272].

Наведений аналіз визначень показує, що розуміння терміну «концепт» в сучасній лінгвістиці варіативне. Існує як вузьке розуміння терміна «концепт», так і більш широке. Безперечним визнається лише те положення, що концепт належить свідомості і включає, на відміну від поняття, не тільки описово-класифіковані, а й чуттєво-вольові та образно-емпіричні характеристики. Концепти не тільки мисляться, а й переживаються [22, с. 41].

Підходи, що існують в лінгвістиці, до розуміння концепту зводяться, як правило, до лінгвокогнітивного та лінгвокультурного осмислення цього явища. Так, наприклад, концепт як лінгвокогнітивне явище є «одиницею ментальних або психічних ресурсів нашої свідомості і тієї інформаційної структури, яка відображає знання і досвід людини; оперативною змістовною одиницею пам'яті, ментального лексикону, концептуальної системи мови і всієї картини світу, відображеної в людській психіці» [30, с. 90].

А з точки зору лінгвокультурного підходу розуміння культурного концепту полягає в тому, що він визнається базовою одиницею культури, її концентратом [32, с. 116].

Необхідно підкреслити, що лінгвокогнітивний та лінгвокультурний підходи до розуміння концепту не є взаємовиключними. Концепт як ментальне утворення в свідомості індивіда є виходом на концептосферу соціуму, культуру, а концепт як одиниця культури – це фіксація колективного досвіду, який стає надбанням індивіда. Ці підходи відрізняються векторами по відношенню до індивіда: лінгвокогнітивний концепт – це напрямок від індивідуальної свідомості до культури, а лінгвокультурний концепт – це напрямок від культури до індивідуальної свідомості [53].

Наразі у мовзнавстві існує цілий ряд близьких за змістом термінів, наприклад, «поняття», «фрейм», «гештальт». Для ясності розуміння терміну «концепт» слід їх розглянути і окреслити відмінності порівняно з концептом [59].

В українській мові слово «концепт» є калькуванням латинського слова «conceptus» (поняття). Створюється враження, що ці терміни синонімічні, але це далеко не так. В даний час вони досить чітко розмежовані і диференційовані. «Поняття» вживається в першу чергу в логіці та філософії, а «концепт» в культурології та лінгвістиці. Термін «поняття» тягне за собою систему логічних термінів, таких як «судження» і «умовивід»; в цьому сенсі термін – «поняття» є згустком раціональної частини концепту, той зміст, який включає основні суттєві характеристики об'єкта [31, с. 128].

Те загальне, що об'єднує перераховані вище поняття – це їх ментальна природа. Різниця полягає в тому, що вони характеризують те, що зберігається в пам'яті, одиницю інформації з різних сторін [33, с. 50]. Так, «гештальт» підкреслює цілісність образу, неможливість звести його до суми ознак, а «фрейм», навпаки, структурує інформацію, конкретизує її в міру розгортання фрейму. Це гештальт в його динаміці [10].

Концепт – це те, що зберігається в індивідуальній або колективній пам'яті значима інформація, що має певну цінність, пережита інформація [39, с. 6].

Таким чином, термін концепт на сьогоднішній день широко використовується в різних гуманітарних науках, таких як літературознавство, філософія, лінгвістика, психологія та культурологія. Визначення цього терміну різноманітні, оскільки концепт став однією з ключових понять у вивченні етнічної мовної картини світу. Сучасні вчені розглядають концепти як кванти знання, що відображають знання і досвід людини, а також як одиниці ментальності та мікромоделі культури.

Розуміння концепту включає лінгвокогнітивний та лінгвокультурний підходи, які розглядають концепт як ментальне утворення в свідомості людини та як базову одиницю культури, відповідно. Загальна ідея концепту полягає в тому, що він зберігає значиму інформацію в пам'яті, що має певну цінність та є пережитою. Цей термін відображає ментальні структури індивідуальної та колективної свідомості, володіючи важливим значенням у різних гуманітарних дисциплінах.

Наразі існує значна кількість досліджень, що присвячені аналізу методів та засобів мовного вираження концептів. Багато учених вважають, що мова забезпечує найкращий доступ до опису та визначення природи концепту. Однак слово не вдається повністю об'єктивувати концепт, передаючи лише деякі його основні концептуальні ознаки. Тому теоретично весь концепт може бути виражений сукупністю мовних засобів, кожен з яких розкриває лише певну його частину.

Також можуть виникнути випадки, коли існує концепт, але немає лексеми для його реалізації. Лексична вербалізація стосовно висловленого концепту не є обов'язковою і залежить від комунікативних потреб суспільства. Отже, наявність чи відсутність концепту не пов'язана з наявністю мовних одиниць, які його позначають.

Концепт як елемент концептосфери не обов'язково пов'язаний з певним мовним знаком, а може виражатися різними мовними засобами або

альтернативними знаковими системами, такими як міміка, жести, музика, живопис, скульптура та танець.

Ми повністю підтримуємо думку тих вчених, які стверджують, що лише частина концептуальної інформації має мовну «прив'язаність», а інша частина представлена в психіці ментальними репрезентаціями іншого типу, такими як образи, картинки та схеми. Концепт, як ментальне утворення, має ширший обсяг, ніж лексичне значення, і включає усю інформацію про об'єкт за планом змісту та сукупність мовних засобів за планом вираження. Порівнюючи комунікацію з айсбергом, «омовлена» частина концепту вважається лише верхньою і можливо, не найвагомішою частиною [42].

У мові, як правило, концепти представлено словами, відомими як вербалізатори концептів. Серед них ключові слова-репрезентанти та їх синоніми. Ключове слово безпосередньо називає концепт і визначається дослідником. Перелік мовних засобів, які можуть використовуватися для цього, досить широкий і може включати: прямі та переносні номінації; однокореневі слова та інші мовні одиниці, пов'язані з основними назвами; контекстні синоніми; індивідуальні авторські назви; фразеологізми; паремії; метафори; порівняння; вільні словосполучення; асоціації, словники та енциклопедичні визначення, текстові жанри, текстові композиції [37].

Отже, на основі розглянутої інформації можна зробити висновок, що концепти, як елементи мислення та комунікації, не обов'язково пов'язані з конкретними мовними знаками. Мова, безумовно, є потужним засобом вираження концептів, але вона обмежена у своїй здатності передати всю глибину та ширину концептуальної інформації. Таким чином, мова лише частково об'єктивує концепт, виражаючи лише деякі його аспекти через мовні засоби. Зазначено також, що існують випадки, коли концепт існує, але немає відповідної лексеми для його вербалізації. Така вербалізація залежить від комунікативних потреб суспільства.

Крім того, концепти можуть бути виражені не лише мовними засобами, але й через альтернативні знакові системи, такі як міміка, жести, музика та інші. Існує багато мовних одиниць, які можуть використовуватися для цього. Серед них ключові слова-репрезентанти, синоніми, фразеологізми, метафори та інші. Важливо враховувати, що комунікація через мову передає лише «омовлену» частину концепту, тоді як його справжня глибина та широта можуть бути представлені в ментальних репрезентаціях різного типу.

1.2 Концепт ГІБРИДНА ВІЙНА: сутність і зміст

Концепт «ВІЙНА» є загальним для всіх національних картин світу, тому його відображення в мовних картинах певних національних спільнот привертає увагу дослідників з різних лінгвістичних напрямів [27]. Концептуалізація війни ґрунтується на уявному переосмисленні цього явища. Концепт «ВІЙНА» є ключовою структурно-змістовою одиницею свідомості, що включає наївні уявлення про цей феномен. Основними його рисами є багатовимірність, цілісність, універсальність, стійкість, етнокультурне маркування та вербалізація [24].

З урахуванням цих характеристик, поняття «ВІЙНА» розглядається як ментальне національно-специфічне утворення, яке складається з сукупності знань про цей феномен, а мовне вираження являє собою сукупність мовних одиниць, які номінують та описують його [51].

Поняття «ВІЙНА» відображає складну семантичну структуру, що включає в себе різноманітні характеристики, кожна з яких містить певну інформацію про дане явище. Центральним елементом сучасної семантичної структури концепту «ВІЙНА» є її концептуальний вимір, оскільки на практиці вона є об'єктивним прототипним уявленням про явище війни, яке є результатом загальноприйнятої колективної концептуалізації та категоризації

досвіду. Це уявлення включає в себе конкретні суттєві ознаки даного явища, що дозволяє всім представникам мовної культури розпізнати його як «ВІЙНУ» [29].

Під час розгляду когнітивного аспекту лексикографічної інформації та її результатів можна прийти до висновку, що у семантичному наповненні лексеми «ВІЙНА» відображено такі аспекти концепту: соціальний аспект (антагоністичні соціальні взаємини між людьми), соціально-політичний аспект (війна як збройне зіткнення); фізичний аспект (фізичне зіткнення об'єктів); соціально-економічний аспект (війна як конкурентна боротьба); лінгвістичний аспект (сварка, суперечка); психологічний аспект (внутрішньо особистісна боротьба, ідеологічна боротьба) [49].

Виявлені концептуальні аспекти концепту «ВІЙНА» дозволяють виокремити її змістовний мінімум, який включає: дві (або більше) сторони-учасниці (держави, люди, ідеї, компанії, принципи, інтереси, команди тощо) – суб'єкти війни; розбіжність, протиріччя як предмет війни між сторонами та викликане ним протистояння сторін; протилежна взаємодія суб'єктів війни [62].

Поняття «ВІЙНА», завдяки своїй складній та багатоконпонентній семантичній структурі, включає значну вербалізовану частину, що представляє собою сукупність лексичних, фразеологічних та метафоричних засобів, які у будь-якому випадку пов'язані з феноменом війни [1].

Гібридність означає поєднання різних форм воєнно-політичної, економічної, інформаційної, культурної, освітньої та збройної агресії [34]. У структурі лексичних одиниць, що використовуються для опису поняття «ГІБРИДНА ВІЙНА», можна виділити прості слова, похідні (з суфіксами та префіксально-суфіксальні похідні), складені слова та складні фразеологізми [4].

Поняття «ГІБРИДНА ВІЙНА», що зустрічається у англomовних медіа, характеризується широким спектром слів та виразів. У цьому номінативному

полі використовуються різні мовні засоби на різних рівнях мовлення, включаючи лексичний, фразеологічний та граматичний рівні. Це охоплює не лише основну назву концепту та його синоніми, але й атрибутивні конструкції та фразеологічні вирази [23].

Гібридна війна стала популярною у військових дискусіях НАТО на початку 2000-х років як спосіб описати нові методи ведення війни, що поєднують регулярні та нерегулярні тактики. Гібридні стратегії, такі як міська партизанська війна, використання сучасного озброєння (наприклад, безпілотників), дезінформація, викрадення людей і тероризм, застосовувалися державними та недержавними акторами під час конфліктів, викликаних міжнародним втручанням в Афганістані та Іраку, а також у міжконфесійних війнах, таких як ті, що пов'язані з «Аль-Каїдою», і війнах між Ізраїлем та «Хізбаллою». Ці атаки були численними, різноманітними, часто супроводжувалися невизначеністю та не дотримувалися правил війни [2].

Таким чином, гібридна війна означала відхід від традиційних воєн 20-го століття, як-от Першої та Другої світових воєн, які характеризувалися регулярними зіткненнями армій, а також ускладнювала розуміння «нових війн» 1990-х років, таких як конфлікти в Боснії, Сьєрра-Леоне та Ліберії, де державні та недержавні мережі зіткнулися через політику ідентичності та працювали під керівництвом міжнародних миротворчих місій [45]. Попри те, що різниця між цими конфліктами здавалася незначною, справжньою зміною став погляд Заходу. З початку 1990-х, після завершення холодної війни, науковці зі Сполучених Штатів почали використовувати терміни «гібридна війна» та «гібридний конфлікт» [25].

Структуру концепту «ГІБРИДНА ВІЙНА» можна представити через такі компоненти: 1) невизначеність дій та їх виконавців; 2) використання тактики дестабілізації; 3) нечіткість цілей гібридної війни [3].

Розглянемо ці елементи детальніше. Гібридна війна характеризується високим рівнем невизначеності. Важко встановити відповідальних за

кібератаки та інші види атак або з'ясувати, хто стоїть за заворушеннями. Деструктивні чутки поширюються анонімно, а фальшиві новини важко спростувати. У традиційній війні держава та армія зазвичай несуть відповідальність за військові дії, тоді як у гібридній війні можуть брати участь проксі-сили, хакери, злочинні угруповання, наркаторговці, воєнізовані формування, терористи та приватні компанії, такі як Blackwater, G4S Secure Solutions і Wagner Group [20].

Друга особливість – застосування нових тактик дестабілізації. Методи, що донедавна здавалися неймовірними, стають дедалі різноманітнішими. Танки та кулемети використовуються поряд із сучасним озброєнням, таким як безпілотники, гіперзвукові ракети та гібридні мікроелектромеханічні системи спостереження. Ці технології доступні як державам, так і терористам, злочинцям та наркаторговцям [58]. Терористичні угруповання використовують соціальні мережі для вербування бойовиків, розпалювання ненависті, поширення пропаганди та організації терактів. Деякі держави сприяють масовому перетину кордону мігрантами, створюючи відчуття кризи та вразливості у сусідніх країнах. Дезінформація поляризує суспільства та підриває легітимність інституцій, а транснаціональні корпорації можуть виступати як приватні учасники конфліктів та міжнародних відносин [7].

Третьою важливою характеристикою гібридних конфліктів є їхні цілі. Хоча їхній початок часто складно визначити, ці конфлікти не обов'язково спрямовані на досягнення «перемоги», яка б поклала край протистоянню [44]. Тоді що є метою Дезінформація, маніпуляції та втручання у вибори мають на меті підірвати легітимність інститутів, знизити довіру до урядів і вплинути на результати голосування. Гібридна тактика сприяє нестабільності, підриває демократичні процеси, поглиблює політичну поляризацію та руйнує суспільний консенсус [19].

Гібридна війна визначається як комбінація різних форм і методів атаки на супротивника, таких як поширення дезінформації чи атаки на критично

важливі комп'ютерні системи, у поєднанні з традиційними військовими діями або навіть замість них. Це стало можливим завдяки швидкому розвитку сучасних технологій, що відкрили нові способи ведення гібридної війни. У цій новій епосі гібридної війни вороги можуть загрожувати один одному, не вдаючись до прямих військових дій [54].

В аналітичному посібнику «Гібридна війна Росії проти України. Як перемогти на інформаційному фронті» гібридна війна визначається як воєнна стратегія, яка спрямована на приховування ролі агресора у конфлікті та включає спонсорування повстань, військові дії «під чужим прапором» і використання широкого спектру невоєнних засобів впливу на противника, таких як економічні, інформаційно-психологічні заходи, кібервійна тощо [12].

Для текстів англomовного дискурсу характерним є використання власних назв та іменників для ідентифікації суб'єктів збройних конфліктів. Масштаб цих конфліктів в текстах виражається за допомогою лексем, що вказують на території, де відбуваються події, і відтворюють точку зору, представляючи різні регіони, зони конфлікту, частини країни, міста та села [8].

Різноманітність форм і методів сучасної війни, де всі типи війни зливаються в одну «гіпервійну», знаходить відображення в терміні гібридна війна – особливій військовій стратегії, що поєднує «звичайну» війну з фізичним знищенням та інші методи придушення/підпорядкування, а можливо й знищення противника, більш витончені, ніж проста вогнева міць [15, с. 34]. Це є повнотою війни у всіх сферах і на всіх рівнях існування людини та суспільства, органічним поєднанням летальних і нелетальних засобів знищення ворога [40].

У результаті лексико-семантичне ядро, яке лінгвістично втілює концепт ВІЙНА, втрачає прямі кореляції з, наприклад, «предметним денотатом», що піддається візуалізації [43, с. 108], оскільки охоплює всі сфери життя народів і держав.

Лінгвокультурологічний підхід до цієї проблеми передбачає перелік словосполучень, що існують у різних видах дискурсу і відображають багатолічність сучасної війни («мировійни», геополітичного протиборства).

Ось деякі з найважливіших:

- археологічна/історична;
- атомна/ядерна;
- бактеріологічна;
- генетична;
- демографічна;
- ідеологічна;
- інформаційна/інформаційно-психологічна/мережева, включаючи медіавійну;
- кібернетична/мережецентрична (війна засобів розвідки, зв'язку і управління);
- кліматична, спрямована на отримання односторонніх переваг шляхом штучних впливів на клімат;
- культурна війна, або війна культур;
- психологічна / аксіологічна / ментальна / поведінкова, націлена на формування особистісних установок прийняти агресора як «визволителя»/носія прогресу чи несвідомо діяти під його прихованим управлінням у його інтересах;
- релігійна (особливо агресивний атеїзм, дарвінізм та інші форми секулярного неоязичництва, що поширюють християнофобію, ісламофобію та інші форми інформаційно-психологічної війни проти традиційних релігій);
- тектонічна, націлена на провокування геологічних катастроф з метою руйнування території противника;
- терористична/диверсійно-терористична;

- фармацевтична;
- хімічна;
- екологічна, націлена на досягнення односторонніх екологічних переваг;
- економічна, включаючи банківську/фінансову/продовольчу/рибну, та інші [18].

Усі зазначені види воєн, які іноді пропонують об'єднувати під поняттям «цивілізаційна війна» поряд з «гібридною війною», пов'язані між собою опозитивними ключовими смислами 'домінування'/'незалежність', створюючи численні та різноманітні переплетення конкретних цілей і засобів [38]. Таким чином, лексичне ядро концепту ВІЙНА, що базується на семантичних компонентах 'озброєний' і 'націлений на фізичне знищення противника', суттєво дисонує із сучасними реаліями. Війна як збройна боротьба є лише найбільш очевидним проявом постійного конфлікту (конкуренції, боротьби, чвар) між народами та державами за ресурси, владу, території та інші необхідні для процвітання блага [13].

Сучасна теорія війни розглядає її як соціально-політичний процес, що характеризується боротьбою суб'єктів геополітики за ресурси, виживання, роль і статус у світі, перерозподіл територій, формування нової картини світу та подальше використання стратегічних успіхів. Для забезпечення суспільної та психологічної безпеки населення влада часто замовчує окремі факти або спотворює істинність подій [49, с. 108].

Протягом багатьох років розроблялися методи створення складних військових евфемізмів – не просто підміна слів і понять, а мовні конструкції з точно вимірними ефектами впливу на масову свідомість [6, с. 114]. Це дозволило маніпулювати свідомістю шляхом зміни значення слів і понять. З преси все частіше вилучається лексика з негативною конотацією, замість якої вводиться нейтральна. Таким чином створюється віртуальна дискурсивна

реальність, у контексті якої війна сприймається інакше, що вигідно правлячим елітам [11].

З поняттям гібридної війни тісно пов'язане поняття «гібридний мир», яке відображається терміном *hybrid peace* – стан, у якому знаходиться країна, що потерпає від агресії, тоді як країна-агресор намагається показати, що вона встановлює мир [57]. Сьогодні в такій ситуації перебуває Україна, проти якої здійснюється агресія. Одним із невід'ємних компонентів гібридної війни військові експерти вважають так звану «інформаційну війну» (*information warfare*), яка має на меті виведення з ладу комп'ютерних мереж та інших джерел інформації противника [28].

Отже, поняття «гібридна війна» часто включає в себе різні компоненти, такі як атаки на критичні інфраструктури, дезінформація, економічні санкції, кібератаки та інші способи маніпуляції. Вона відображає складність і багатоаспектність сучасних конфліктів, де чітке розмежування між військовими та невоєнними методами впливу стає розмитим.

У дискурсі про гібридну війну також розглядається поняття «гібридний мир», що відображає стан, у якому знаходяться країни, які зазнають агресії, але при цьому агресор намагається створити ілюзію встановлення миру. Такі стратегії не обмежуються лише збройними зіткненнями, а охоплюють широкий спектр заходів, спрямованих на ослаблення супротивника.

Загалом, сучасні концепти війни, зокрема гібридної, демонструють еволюцію цього явища, де традиційні форми збройного протистояння доповнюються більш складними й витонченими методами боротьби, що включають різні сфери життя, від фізичного знищення до інформаційного і психологічного впливу. Це підкреслює необхідність комплексного підходу до вивчення та протидії сучасним військовим загрозам.

1.3 Методологія та методика дослідження лінгвокультурного концепту ГІБРИДНА ВІЙНА

Методологія та методика дослідження лінгвокультурного концепту ГІБРИДНА ВІЙНА базується на комплексному підході, який поєднує методи когнітивної лінгвістики, дискурсивного аналізу, перекладознавства та контекстуального аналізу. Для дослідження концепту ГІБРИДНА ВІЙНА у сучасному англomовному медійному дискурсі було використано когнітивний аналіз – дослідження ментальних структур та категорій, які лежать в основі вербалізації концепту "гібридна війна", з акцентом на основні вербалізатори (наприклад, "to target," "to defend," "to confront").

Дискурсивний аналіз – аналіз англomовних медійних текстів з метою виявлення специфічних мовних стратегій, що використовуються для опису гібридної війни, та їх роль у формуванні суспільної думки. Лінгвокультурний аналіз – вивчення культурних і соціальних чинників, що впливають на вербалізацію концепту ГІБРИДНА ВІЙНА, а також виявлення особливостей його перекладу з урахуванням культурних контекстів. Метод порівняльного аналізу – порівняння англійських оригінальних текстів з їх перекладами для виявлення відмінностей у вербалізації концепту та адаптації до української культурної реальності. Метод контекстуального аналізу – дослідження мовних одиниць у контексті для точного визначення їхнього значення і впливу на загальний зміст тексту.

Також було використано метод кількісного аналізу для підрахунку відсотків використання трансформації при перекладі вербалізаторів концепту ГІБРИДНА ВІЙНА.

Отже, методологія та методика дослідження лінгвокультурного концепту ГІБРИДНА ВІЙНА базуються на комплексному підході, що охоплює когнітивний, дискурсивний, лінгвокультурний, порівняльний та контекстуальний аналізи. Цей підхід дозволив дослідити, як ментальні

структури впливають на вербалізацію концепту, виявити специфічні мовні стратегії у медійному дискурсі, а також з'ясувати культурні й соціальні чинники, що впливають на переклад. Метод кількісного аналізу допоміг визначити частотність застосування різних перекладацьких трансформацій, що сприяло точнішому розумінню процесів адаптації концепту до українського мовно-культурного контексту.

Висновки до розділу 1

Таким чином, термін концепт на сьогоднішній день широко використовується в різних гуманітарних науках, таких як літературознавство, філософія, лінгвістика, психологія та культурологія. Визначення цього терміну різноманітні, оскільки концепт став однією з ключових понять у вивченні етнічної мовної картини світу. Сучасні вчені розглядають концепти як кванти знання, що відображають знання і досвід людини, а також як одиниці ментальності та мікромоделі культури. Розуміння концепту включає лінгвокогнітивний та лінгвокультурний підходи, які розглядають концепт як ментальне утворення в свідомості людини та як базову одиницю культури, відповідно. Загальна ідея концепту полягає в тому, що він зберігає значиму інформацію в пам'яті, що має певну цінність та є пережитою. Цей термін відображає ментальні структури індивідуальної та колективної свідомості, володіючи важливим значенням у різних гуманітарних дисциплінах.

Отже, на основі розглянутої інформації можна зробити висновок, що концепти, як елементи мислення та комунікації, не обов'язково пов'язані з конкретними мовними знаками. Мова, безумовно, є потужним засобом вираження концептів, але вона обмежена у своїй здатності передати всю глибину та ширину концептуальної інформації. Таким чином, мова лише частково об'єктивує концепт, виражаючи лише деякі його аспекти через мовні

засоби. Зазначено також, що існують випадки, коли концепт існує, але немає відповідної лексеми для його вербалізації. Така вербалізація залежить від комунікативних потреб суспільства. Крім того, концепти можуть бути виражені не лише мовними засобами, але й через альтернативні знакові системи, такі як міміка, жести, музика та інші. Існує багато мовних одиниць, які можуть використовуватися для цього. Серед них ключові слова-репрезентанти, синоніми, фразеологізми, метафори та інші. Важливо враховувати, що комунікація через мову передає лише «омовлену» частину концепту, тоді як його справжня глибина та широта можуть бути представлені в ментальних репрезентаціях різного типу.

Поняття «гібридна війна» часто включає в себе різні компоненти, такі як атаки на критичні інфраструктури, дезінформація, економічні санкції, кібератаки та інші способи маніпуляції. Вона відображає складність і багатоаспектність сучасних конфліктів, де чітке розмежування між військовими та невоєнними методами впливу стає розмитим.

У дискурсі про гібридну війну також розглядається поняття «гібридний мир», що відображає стан, у якому знаходяться країни, які зазнають агресії, але при цьому агресор намагається створити ілюзію встановлення миру. Такі стратегії не обмежуються лише збройними зіткненнями, а охоплюють широкий спектр заходів, спрямованих на ослаблення супротивника.

Загалом, сучасні концепти війни, зокрема гібридної, демонструють еволюцію цього явища, де традиційні форми збройного протистояння доповнюються більш складними й витонченими методами боротьби, що включають різні сфери життя, від фізичного знищення до інформаційного і психологічного впливу. Це підкреслює необхідність комплексного підходу до вивчення та протидії сучасним військовим загрозам.

Методологія та методика дослідження лінгвокультурного концепту ГІБРИДНА ВІЙНА базуються на комплексному підході, що охоплює когнітивний, дискурсивний, лінгвокультурний, порівняльний та

контекстуальний аналізи. Цей підхід дозволив дослідити, як ментальні структури впливають на вербалізацію концепту, виявити специфічні мовні стратегії у медійному дискурсі, а також з'ясувати культурні й соціальні чинники, що впливають на переклад. Метод кількісного аналізу допоміг визначити частотність застосування різних перекладацьких трансформацій, що сприяло точнішому розумінню процесів адаптації концепту до українського мовно-культурного контексту.

РОЗДІЛ 2

МОВНА РЕПРЕЗЕНТАЦІЯ КОНЦЕПТУ ГІБРИДНА ВІЙНА В АНГЛОМОВНОМУ МЕДІЙНОМУ ДИСКУРСІ

2.1 Засоби вербалізації концепту ГІБРИДНА ВІЙНА у дискурсі служби новин BBC

Аналіз мовних одиниць та позначення поняття ГІБРИДНА ВІЙНА показав, що концепт ГІБРИДНА ВІЙНА представлено розгалуженим номінативним полем. До засобів його вербалізації належать одиниці різного мовленнєвого рівня – лексичний, фразеологічний, граматичний (морфологічний та синтаксичний), серед яких основна увага приділяється метафорам, фразеологізмам, термінам, неологізмам, аббревіатурам тощо.

Наведемо приклади вживання цього концепту в новинах сайту BBC: *“The Kremlin denied the report but German Foreign Minister Annalena Baerbock, who strikes a hawkish figure next to the more hesitant Chancellor Olaf Scholz, hit out at Russia for “waging a **hybrid war** of aggression” [63]; Russian foreign ministry spokeswoman Maria Zakharova said his remarks were tantamount to admitting the West was involved in a “**hybrid war**” against Moscow”[63].*

Службою новин BBC використовується такі терміни:

Hybrid Warfare; прямиий термін, який використовується для опису поєднання традиційних і нетрадиційних тактик, включаючи кібератаки, пропаганду та нерегулярні сили. Наприклад: *“Closer to home in Europe, there is a growing threat from so-called “**hybrid warfare**” attacks, suspected of coming from Russia” [63]; “Estonia's President Alar Karis warned earlier this week that Mr Putin's government could use **hybrid warfare**, including cyber attacks, against his people” [63].*

Blended Tactics; цей вираз використовується для підкреслення суміші традиційних військових стратегій із сучасними методами конфлікту.

Наприклад: “*The conflict in Ukraine exemplifies **Blended Tactics**, where conventional military operations are combined with cyber warfare and information campaigns*” [63]; “***Blended Tactics** have become increasingly common in modern conflicts, as seen in the integration of guerrilla tactics with conventional military strategies in recent regional disputes*” [63].

Multi-Dimensional Conflict; цей термін можна використовувати для виділення різних рівнів і компонентів, які беруть участь у гібридній війні. Наприклад: “*The ongoing civil war in Syria is a prime example of **Multi-Dimensional Conflict**, involving not only ground battles but also air strikes, cyber operations, and extensive propaganda efforts*” [63]; “***Multi-Dimensional Conflict** in the South China Sea includes territorial disputes, economic pressures, military maneuvers, and diplomatic negotiations among multiple nations*” [63].

Asymmetric Strategies; відображає дисбаланс між традиційними силами та нетрадиційними тактиками, що використовуються в гібридній війні. Наприклад: “*The insurgent groups in Afghanistan have employed **Asymmetric Strategies** by using hit-and-run tactics and IEDs to counter the superior firepower of conventional military forces*” [63]; “***Asymmetric Strategies** are evident in the conflict between state actors and non-state actors, where the latter leverage unconventional methods like cyber attacks and guerrilla warfare to exploit the vulnerabilities of traditional military powers*” [63].

Strategic Ambiguity; ця фраза може використовуватися для опису часто неясної та багатогранної природи гібридних конфліктів. Наприклад: “*The US has adopted a position of what it calls "**strategic ambiguity**" over Taiwan*” [63]; “*He said "**strategic ambiguity**" was an important part of the new geopolitical order*”. “*Why should we tell the Russians what our limits are?" he asked*” [63].

Cyber and Conventional Threats; цей термін підкреслює комбінацію цифрових та традиційних загроз, що характеризують гібридну війну. Наприклад: “*The recent conflict between nation-states has demonstrated the integration of **Cyber and Conventional Threats**, with simultaneous cyber attacks*

disrupting communications and traditional military engagements on the ground” [63]; “Cyber and Conventional Threats are evident in the ongoing geopolitical tensions, where adversaries employ hacking to steal sensitive information while also engaging in conventional military maneuvers” [63].

Для вербалізації концепту ГІБРИДНА ВІЙНА служба новин ВВС перманентно використовує метафори, які, на нашу думку, є ефективним способом номінування.

Метафора *“The Battlefield of the Information Age”* вказує на те, що сучасний конфлікт ведеться не лише зброєю, а й через медіа та цифрові канали, поєднуючи традиційні та нетрадиційні методи. Наприклад: *“In the ongoing conflict, the adversaries are not only engaging in physical combat but are also actively manipulating public perception through social media, turning the clash into ‘The Battlefield of the Information Age’” [63]; “The recent cyber attack on the power grid illustrates how modern warfare has expanded into ‘The Battlefield of the Information Age’, where information and communication technologies play a crucial role in shaping outcomes” [63].*

Метафоричний вираз *“A War on Multiple Fronts”* підкреслює одночасний характер різних форм конфлікту – військових, кібернетичних та психологічних – характерних для гібридної війни. Наприклад: *“The recent geopolitical tensions in Eastern Europe exemplify ‘A War on Multiple Fronts,’ with conventional military engagements, cyber attacks, and a widespread disinformation campaign all playing critical roles [63]”; “In the ongoing conflict, both the physical battles on the ground and the digital skirmishes in cyberspace reflect the reality of ‘A War on Multiple Fronts,’ where diverse strategies are employed to gain advantage” [63].*

The Hybrid Conflict Mosaic; ця метафора акцентує фрагментовану та багатогранну природу гібридної війни, де різні типи стратегій і тактик зливаються в складний цілий. Наприклад: *“The conflict in the region can be described as ‘The Hybrid Conflict Mosaic,’ where traditional military actions,*

*cyber operations, and psychological warfare create a complex and ever-changing battlefield” [63]; “In analyzing the latest hostilities, experts refer to “**The Hybrid Conflict Mosaic**” to illustrate how various strategies—ranging from direct confrontations to covert influence campaigns—combine to form a multifaceted and intricate conflict” [63].*

*A Chameleon War; ця фраза передає адаптивність і змінювану природу гібридної війни, де тактики та стратегії змінюються відповідно до різних ситуацій та викликів. Наприклад: “The conflict has been described as “**A Chameleon War**”, with combatants continuously shifting their tactics from conventional battles to cyber attacks and misinformation campaigns as the situation evolves”[63].; “In the latest escalation, the term ‘**A Chameleon War**’ aptly describes how the warring parties adapt their strategies in response to changing dynamics on the ground and in the digital sphere”[63].*

*The Convergence of Combat and Cyber; ця метафора ілюструє, як традиційний бойовий конфлікт і сучасна кібернетична війна перетинаються і взаємодіють у гібридних конфліктах. Наприклад: “The ongoing conflict highlights ‘**The Convergence of Combat and Cyber,**’ where physical battles are complemented by sophisticated cyber attacks aimed at disrupting critical infrastructure”[63]; “Recent military operations demonstrate ‘**The Convergence of Combat and Cyber,**’ as adversaries use both traditional warfare tactics and cyber espionage to gain a strategic edge” [63].*

Також концепт ГІБРИДНА ВІЙНА вербалізується за допомогою фразеологізмів. Наприклад фразеологізм *to join battle* – вступити в бій. Розглянемо приклади його використання: “In the ongoing hybrid conflict, various nations have **joined battle** both on the ground and in cyberspace, reflecting the multi-dimensional nature of modern warfare”[63]; “As geopolitical tensions rise, countries are preparing to **join battle** not only through conventional military means but also through cyber operations and information warfare” [63].

Наступний фразеологізм *cut and jog* – поступово припинити бойові дії, закінчити війну. Наприклад: *“After years of prolonged hybrid warfare, the conflicting parties have begun to ‘cut and jog,’ gradually scaling down hostilities and seeking a diplomatic resolution”*[63]; *“The recent peace talks aim to ‘cut and jog’ the ongoing conflict, with efforts focused on reducing tensions and transitioning from active combat to negotiations”*[63].

Ще один фразеологізм, що вербалізує концепт ГІБРИДНА ВІЙНА, *to draw the first blood* – завдати першого удару. Наприклад: *“In the early stages of the hybrid conflict, it was crucial for one side to ‘draw the first blood’ to gain a psychological advantage and set the tone for the ensuing battles”*[63]; *“The cyber attack that occurred last week was seen as an attempt by the adversary to ‘draw the first blood’ in the escalating hybrid warfare, aiming to disrupt critical infrastructure and assert dominance”* [63].

Ще один фразеологізм *to lay down arms* – складати зброю, здаватися. Наприклад: *“After prolonged negotiations, the warring factions agreed to ‘lay down arms,’ signaling a tentative end to the hybrid conflict and a move towards peace”*[63]; *“The announcement of a ceasefire has led some combatants to ‘lay down arms’ in hopes of resolving the complex hybrid war through diplomatic means rather than continued fighting”*[63].

У реченнях, що висвітлюють концепцію ГІБРИДНОЇ ВІЙНИ, іменник *terrorism* також часто трапляється. Зазвичай такі речення пов’язані з боротьбою проти тероризму, бідності чи інших соціальних проблем, наприклад: *“Authorities in Pakistan have arrested a man on suspicion of cyber terrorism, in relation to disinformation thought to have fuelled UK unrest”*[63]; *“French officials say there have been no specific threats made towards the Games, but that they’re concerned about “militarised terrorism” – either from abroad or within France. They’re also focused on the risk of cyber-attacks that could target ticketing systems and other infrastructure”*[63]; *“Two years for teen ‘cyber terrorist’ who targeted US official”* [63].

Іменник *violation* часто використовується і має важливе семантичне значення для розуміння концепції ГІБРИДНОЇ ВІЙНИ, особливо в контексті порушення прав, кордонів чи законів. Наприклад: “*The ongoing conflict has led to numerous **violations** of human rights, illustrating the severe impact of hybrid warfare on civilian populations; In the realm of hybrid warfare, cyber attacks and misinformation campaigns are often seen as violations of national sovereignty and international law*” [63]; “*Recent reports highlight significant **violations** of territorial boundaries, underscoring the complex and multifaceted nature of modern hybrid conflicts*” [63].

Характерним семантичним середовищем для вербалізації концепції ГІБРИДНА ВІЙНА є лексеми, пов’язані з юридичною сферою, такі як *law, crime, government, rights, freedom* та інші. Іменник *crime* використовується у контексті терористичних правопорушень та військових злочинів. Наприклад: “*The recent escalation in hybrid warfare has been marked by a rise in **crimes** such as terrorism and war crimes, reflecting the serious breaches of international law; In the context of hybrid conflicts, incidents of cyber espionage and sabotage are often classified as **crimes**, underscoring their impact on national security and legal norms*” [63]; “*The international community faces challenges in addressing the increasing number of **crimes** associated with hybrid warfare, including violations of human rights and unlawful military actions*” [63].

Серед найчастіших дієслів-вербалізаторів концепції HYBRID WAR, заснованої на дослідженні англомовного медійного дискурсу, були: *to target, to wound, to conduct, to control, to suffer, to root out, to operate, to defend, to maim, to confront, to bomb, to force, to protect, to fight, to die, to wage (war)*. Наприклад: “*The recent offensive was designed **to target** key infrastructure, aiming to cripple the enemy’s logistical capabilities*” [63]. “*Hybrid warfare tactics have led to numerous civilian casualties, with many **wounded** in attacks that blend conventional and unconventional methods*” [63].

У фразі “*The recent offensive was designed to target key infrastructure, aiming to cripple the enemy’s logistical capabilities*”, дієслово *to target* вказує на вибірккову стратегію, спрямовану на знищення критичних об’єктів. Це відображає методичну і продуману тактику, де противник намагається порушити важливі елементи логістики, які підтримують військові операції. Тут видно, що ГІБРИДНА ВІЙНА не завжди орієнтована на безпосереднє фізичне знищення противника, а на руйнування його можливостей до організації та дій.

У фразі “*Hybrid warfare tactics have led to numerous civilian casualties, with many wounded in attacks that blend conventional and unconventional methods*”, підкреслюється не лише фізична шкода, завдана цивільному населенню, а й використання різних тактик, які включають як звичайні, так і неконвенційні методи. Це слово вказує на страждання людей в умовах війни, що не обмежується лише військовими цілями, але й охоплює цивільних, яких часто втягують у конфлікт.

Розглянемо ще приклади: “*The military **conducted** a series of covert operations to disrupt enemy communications and intelligence networks*” [63]. “*The insurgents managed **to control** several strategic locations, using a mix of guerilla tactics and cyber operations*” [63]. “*Civilians in the conflict zone continue **to suffer** from both physical attacks and psychological warfare*” [63].

У фразі “*The military conducted a series of covert operations to disrupt enemy communications and intelligence networks,*” дієслово підкреслює систематичне здійснення та організацію таємних операцій. Воно акцентує на активній ролі військових, які ведуть комплексні дії з метою порушення комунікацій і роботи розвідувальних мереж противника. Це відображає складний характер ГІБРИДНОЇ ВІЙНИ, де таємні операції є ключовими для досягнення стратегічних цілей і підриву діяльності ворога, зокрема інформаційної і технічної інфраструктури.

У фразі “*The insurgents managed to control several strategic locations, using a mix of guerilla tactics and cyber operations,*” дієслово вказує на здатність досягти влади і управління певними територіями або об'єктами. Воно демонструє важливість комбінованого використання традиційних партизанських тактик і сучасних кібероперацій, що є типовим для ГІБРИДНОЇ ВІЙНИ. Ця гнучкість у виборі засобів і методів ведення війни дозволяє контролювати ключові стратегічні об'єкти, підкреслюючи мультидисциплінарність таких конфліктів.

У фразі “*Civilians in the conflict zone continue to suffer from both physical attacks and psychological warfare,*” дієслово підкреслює страждання цивільного населення, яке потрапляє під вплив фізичних і психологічних атак. Це вказує на широку природу ГІБРИДНОЇ ВІЙНИ, яка впливає не тільки на військових, але й на цивільне населення через як фізичні атаки (бомбардування, обстріли), так і неконвенційні методи, такі як психологічний тиск і інформаційна війна.

Проаналізуємо ще прилади використання інших дієслів: “*Efforts to root out extremist elements have been complicated by the hybrid nature of the insurgency*” [63]. “*The insurgents operate across borders, using both traditional and digital means to further their objectives*” [63]. “*The government forces are struggling to defend their territory from a sophisticated mix of military and cyber attacks*”[63]. “*Hybrid warfare tactics often aim to maim rather than kill, causing long-term suffering and destabilization*” [63]. “*The alliance has been forced to confront a hybrid enemy that employs both conventional and non-traditional warfare strategies*”[63]. “*The airstrikes were part of a broader strategy that includes bombing key targets to weaken the enemy’s control*”[63].

У фразі “*Efforts to root out extremist elements have been complicated by the hybrid nature of the insurgency,*” це дієслово вказує на спроби викоринити екстремістські елементи. Однак гібридний характер повстання ускладнює цю задачу, оскільки повстанці використовують неконвенційні методи, що робить

їх важкими для виявлення та ліквідації. Це відображає проблеми боротьби з невидимими або важкодоступними ворогами в умовах гібридної війни.

У фразі *“The insurgents operate across borders, using both traditional and digital means to further their objectives,”* це дієслово підкреслює дієвість і гнучкість повстанців, які діють не тільки в фізичних межах країни, але й у цифровому просторі. Вони застосовують як традиційні військові методи, так і кіберзасоби, що робить їх діяльність різнобічною та важко прогнозованою. Це ілюструє мультимодальність гібридної війни.

У фразі *“The government forces are struggling to defend their territory from a sophisticated mix of military and cyber attacks,”* дієслово відображає захисні зусилля урядових сил, які стикаються з викликом оборони території від гібридних загроз. Це вказує на складність оборони у гібридній війні, коли традиційні атаки поєднуються з кіберзагрозами, що ускладнює адекватну відповідь.

У фразі *“Hybrid warfare tactics often aim to maim rather than kill, causing long-term suffering and destabilization,”* акцент робиться на тому, що гібридна війна може бути спрямована не на вбивство, а на завдання довготривалих каліцтв. Це стратегія, спрямована на створення тривалих наслідків для жертв і суспільства, що підриває стабільність і веде до соціальних потрясінь. Таким чином, ГІБРИДНА ВІЙНА має не лише фізичний, а й психологічний вплив.

У фразі *“The alliance has been forced to confront a hybrid enemy that employs both conventional and non-traditional warfare strategies,”* це дієслово показує вимушену конфронтацію з ворогом, який використовує як традиційні військові методи, так і неконвенційні стратегії. Це підкреслює, що гібридна війна вимагає від противників здатності адаптуватися до нових методів ведення війни.

У фразі *“The airstrikes were part of a broader strategy that includes bombing key targets to weaken the enemy’s control,”* це дієслово вказує на використання авіаударів як важливого елемента стратегії ослаблення ворога. Бомбардування

важливих об'єктів є частиною більш загальної тактики, спрямованої на підрих контроль ворога. Це вказує на багаторівневий характер ведення гібридної війни, де військові операції доповнюють інші форми дій.

Наведемо ще приклади: *“The conflict has **forced** many civilians to flee their homes, adding a humanitarian crisis to the hybrid warfare situation”* [63]. *“Efforts to **protect** critical infrastructure from cyberattacks have become a crucial component of the defense strategy”*[63]. *“The forces on the ground continue to **fight** against a hybrid threat that combines guerrilla tactics with cyber warfare”*[63]. *“The conflict has seen numerous lives lost, with soldiers and civilians alike **dying** as a result of both direct attacks and indirect consequences”*[63]. *“The state has been forced to **wage** a hybrid war, integrating traditional military strategies with modern cyber capabilities to address the multifaceted threats”* [63].

У фразі *“The conflict has forced many civilians to flee their homes, adding a humanitarian crisis to the hybrid warfare situation,”* це дієслово вказує на вимушену втечу цивільного населення через конфлікт. ГІБРИДНА ВІЙНА призводить не лише до військових, а й до гуманітарних криз, оскільки цивільні змушені залишати свої домівки через поєднання традиційних і нетрадиційних методів ведення війни. Це підкреслює серйозний вплив на населення, яке стає жертвою військових дій та їхніх непрямих наслідків.

У фразі *“Efforts to protect critical infrastructure from cyberattacks have become a crucial component of the defense strategy,”* це дієслово відображає зусилля захистити важливі інфраструктурні об'єкти від кібернападів. У ГІБРИДНІЙ ВІЙНІ кіберзагрози стали основною частиною військової стратегії, оскільки атаки на інфраструктуру можуть мати руйнівний вплив на обороноздатність країни. Це показує, що захист у гібридних конфліктах виходить за межі фізичного поля бою.

У фразі *“The forces on the ground continue to fight against a hybrid threat that combines guerrilla tactics with cyber warfare,”* дієслово демонструє боротьбу проти поєднання партизанських тактик та кібернетичних методів. Це

підкреслює складність ведення бойових дій на різних рівнях одночасно – фізичному та цифровому, що потребує нових підходів і гнучкості з боку армії.

У фразі *“The conflict has seen numerous lives lost, with soldiers and civilians alike dying as a result of both direct attacks and indirect consequences,”* дієслово підкреслює трагічні наслідки війни як для солдатів, так і для цивільних осіб. ГІБРИДНА ВІЙНА включає не тільки прямі бойові дії, але й побічні ефекти, такі як руйнування інфраструктури, що призводить до жертв серед населення.

У фразі *“The state has been forced to wage a hybrid war, integrating traditional military strategies with modern cyber capabilities to address the multifaceted threats,”* дієслово показує активну стратегію держави, яка змушена вести ГІБРИДНУ ВІЙНУ, поєднуючи традиційні військові методи з кіберзасобами. Це вказує на адаптацію до багатосторонніх загроз і необхідність використовувати сучасні технології для протидії ворогу.

Отже, аналіз англомовного медійного дискурсу показує, що для вербалізації концепції ГІБРИДНА ВІЙНА ВВС використовує широкий спектр термінів, фраз і метафор. Зокрема, терміни на кшталт *“Hybrid Warfare”, “Blended Tactics”, “Multi-Dimensional Conflict”, “Asymmetric Strategies”, “Strategic Ambiguity”,* і *“Cyber and Conventional Threats”* допомагають передати різні аспекти і складності сучасних конфліктів. Метафори, такі як *“The Battlefield of the Information Age”, “A War on Multiple Fronts”, “The Hybrid Conflict Mosaic”, “A Chameleon War”,* і *“The Convergence of Combat and Cyber”,* ефективно ілюструють адаптивний та багатогранний характер гібридної війни, підкреслюючи її різноманітні компоненти та стратегії.

Фразеологізми, такі як *“to join battle”, “cut and jog”, “to draw the first blood”,* і *“to lay down arms”,* також використовуються для вербалізації концепції ГІБРИДНА ВІЙНА, що додатково збагачує мовний контекст і підкреслює специфіку військових дій. Іменники *“terrorism”* і *“violation”* часто зустрічаються у зв’язку з гібридною війною, підкреслюючи важливість

порушень прав, законів і міжнародних норм, а також злочинів, таких як тероризм і військові злочини.

Дієслова *"to target"*, *"to wound"*, *"to conduct"*, *"to control"*, *"to suffer"*, *"to root out"*, *"to operate"*, *"to defend"*, *"to maim"*, *"to confront"*, *"to bomb"*, *"to force"*, *"to protect"*, *"to fight"*, *"to die"*, і *"to wage (war)"* широко використовуються для опису дій та стратегій у гібридних конфліктах. Загалом, ВВС демонструє багатство мовних засобів для детального і точного представлення концепції гібридної війни, що відображає складність і багатогранність сучасних військових і політичних конфліктів.

2.2 Когнітивні особливості перекладу мовної репрезентації концепту ГІБРИДНА ВІЙНА

Когнітивні особливості перекладу мовної репрезентації концепту ГІБРИДНА ВІЙНА вимагають врахування як міжкультурних, так і контекстуальних відмінностей у сприйнятті цього феномену. Точність перекладу забезпечується через відбір вербалізаторів, що найповніше відображають багатовимірність гібридної війни, включаючи фізичні, кібернетичні та інформаційні аспекти. Перекладачі повинні передавати зміст, зберігаючи когнітивні конотації термінів і фраз, що формують уявлення про багаторівневі загрози та стратегії. Це вимагає точного вибору відповідників у мові перекладу, які б відображали складність і новизну концепту, не спрощуючи його до традиційних військових понять. Повна відповідність слів між двома мовами, тобто повний збіг їх лексичного значення у всіх аспектах, трапляється досить рідко [55]. До цієї категорії відносяться такі лексико-семантичні групи, як:

Власні імена (особисті та географічні), наприклад: *"In addition to the one commando captured alive, we assume **that three North Korean commandos remain***

at large” [63]. «Окрім одного з диверсантів, який потрапив у полон, ми вважаємо, що на волі залишаються ще **троє північнокорейських диверсантів**» [64].

Науково-технічні військові терміни, наприклад: “*According saranskogo the online edition of Asia Times Online, China creates a high-tech system of keeping the space war, which includes missile and anti-satellite weapons, laser weapons, devices, creating deliberate interference with the satellites, and military satellites*” [63]. «За даними гонконзького інтернетвидання *Asia Times Online*, Китай створює високотехнологічну систему ведення космічної війни, в яку входять ракетна протисупутникова зброя, лазерна зброя, пристрої, що створюють навмисні перешкоди супутникам, а також військові супутники» [64].

В українській мові існують еквіваленти для специфічних військових термінів, таких як *anti-satellite weapons* «протисупутникова зброя», *laser weapons* «лазерна зброя» та *military satellites* «військові супутники». “*They must halt all use of cluster munitions and stop dropping unguided bombs on civilian areas, said Philip Luther*” [63]. «Вони мають зупинити будь-яке використання касетних боєприпасів і не допускати падіння некерованих бомб в областях з цивільним населенням», - сказав Філіп Лютер» [64].

Деякі інші категорії слів, близькі за значенням до двох попередніх, наприклад числівники: “*The provocative actions of the Croat artillery against the civilian targets and the positions of the 11th Corps of the Serb Army of Krajina is coupled with propaganda activities in all media that wage a psychological warfare, which affects the Serb population and generates fear among them*”[63]. «Провокаційні дії хорватської артилерії проти цивільних об’єктів і позицій 11-го корпусу Сербської армії країни супроводжуються пропагандистською діяльністю всіх ЗМІ, веденням психологічної війни, що негативно впливає на сербське населення та викликає у нього страх» [64].

У цьому фрагменті порядковий номер 11th, що є частиною військового терміна, використовується з прагматичною метою – інформувати читача про

незаконні дії хорватів проти сербського населення, а також проти 11-го корпусу сербської армії країни.

У деяких випадках при перекладі такої лексики використовується опущення, наприклад: “*The Russian government is conducting hybrid warfare, including cyber attacks and misinformation campaigns*” [63]. «Російський уряд веде гібридну війну, включаючи кібератаки» [64]. Опущено ‘*misinformation campaigns*’, оскільки кібератаки вже передають сутність гібридної війни в даному контексті.

“*Hybrid war tactics are often used to undermine political stability and influence public perception through various means, including propaganda*” [63]. «Тактика гібридної війни часто використовується для підризу політичної стабільності та впливу на громадську думку» [64]. Опущено ‘*through various means, including propaganda*’, оскільки зміст вже зрозумілий.

The conflict is characterized by a blend of conventional military operations, cyber warfare, and economic pressure”[63]. «Конфлікт характеризується поєднанням звичайних військових операцій та кібервійни» [64]. Опущено ‘*and economic pressure*’, щоб скоротити текст, не втрачаючи основного змісту.

“*Nations are adapting to the new reality of hybrid threats, which combine traditional military force, cyber attacks, and disinformation*”[63]. Держави адаптуються до нової реальності гібридних загроз, що поєднують традиційні військові сили та кібератаки» [64]. Опущено ‘*and disinformation*’, оскільки вже йдеться про гібридні загрози.

У деяких випадках при перекладі лексики, яка вербалізує концепт ГІБРИДНА ВІЙНА в новинах ВВС використовується додавання, наприклад: “*The Kremlin’s strategy includes a mix of military force and cyber operations*” [63]. «Стратегія Кремля включає поєднання військової сили, кібератак та інформаційної війни» [64]. При перекладі додано «та інформаційної війни» для підкреслення характерного елемента гібридної війни.

“The conflict involves cyber attacks and misinformation” [63]. «Конфлікт включає кібератаки, дезінформацію та використання пропаганди» [64]. При перекладі додано «та використання пропаганди», щоб детальніше розкрити методи гібридної війни.

“NATO is preparing to defend against hybrid threats”[63]. «НАТО готується захищатися від гібридних загроз, таких як кібератаки, дезінформація та економічний тиск» [64]. При перекладі додано «таких як кібератаки, дезінформація та економічний тиск» для конкретизації, що саме включають гібридні загрози.

“Hybrid warfare tactics are being employed across the region”[63]. «Тактика гібридної війни, включаючи економічний тиск, кібератаки та інформаційні операції, застосовується по всьому регіону» [64]. При перекладі додано «включаючи економічний тиск, кібератаки та інформаційні операції», щоб дати повніше уявлення про тактики.

“The ongoing conflict is characterized by a mix of propaganda and military maneuvers”[63]. «Поточний конфлікт характеризується поєднанням пропаганди, військових маневрів та економічних санкцій» [64]. При перекладі додано «та економічних санкцій» для підкреслення багатокomпонентності гібридної війни.

“Russia’s hybrid tactics include cyber attacks and covert operations” [63]. «Гібридна тактика росії включає кібератаки, таємні операції, а також інформаційні кампанії для впливу на суспільну думку» [64]. Додано «а також інформаційні кампанії для впливу на суспільну думку» для більш детального розкриття методів гібридної війни.

Ці приклади ілюструють, як додавання може допомогти зробити переклад більш інформативним і краще відобразити складність концепції гібридної війни, враховуючи додаткові аспекти, що можуть бути не повністю зрозумілими без контексту.

У деяких випадках при перекладі лексики, яка вербалізує концепт ГІБРИДНА війна в новинах BBC використовується засіб конкретизація, наприклад: *“Hybrid threats are increasingly shaping the nature of modern warfare”* [63]. «Гібридні загрози, такі як кібератаки та дезінформаційні кампанії, дедалі більше формують характер сучасної війни» [64]. У цьому прикладі конкретизовано «гібридні загрози» до «кібератаки та дезінформаційні кампанії».

“The enemy uses unconventional tactics in this hybrid conflict” [63]. «Противник використовує нетрадиційні тактики, зокрема саботаж інфраструктури та розповсюдження фейкових новин, у цьому гібридному конфлікті» [64]. У цьому прикладі конкретизовано «нетрадиційні тактики» до «саботаж інфраструктури та розповсюдження фейкових новин».

“Nations are deploying various means to counter hybrid aggression” [63]. «Країни використовують різні засоби, такі як кібербезпека та інформаційна протидія, щоб протистояти гібридній агресії» [64]. У прикладі конкретизовано «різні засоби» до «кібербезпека та інформаційна протидія».

“The hybrid warfare tactics include both traditional and non-traditional methods” [63]. «Тактики гібридної війни включають як традиційні методи, такі як військові дії, так і нетрадиційні, наприклад, кібернапади та економічні санкції» [64]. У прикладі конкретизовано «традиційні та нетрадиційні методи» до «військові дії», «кібернапади» та «економічні санкції».

В деяких випадках при перекладі лексики, яка вербалізує концепт ГІБРИДНА ВІЙНА в новинах BBC використовується такий засіб як генералізація, наприклад: *“The government utilized cyber espionage techniques to infiltrate the enemy's communication network”* [63]. «Уряд використовував техніки розвідки для проникнення в комунікаційні мережі противника» [64]. Специфічне *“cyber espionage techniques”* замінено на загальне «техніки розвідки».

“There have been multiple instances of disinformation campaigns targeting election processes in various countries” [63]. «Відбулися численні випадки втручання у виборчі процеси в різних країнах» [64].

Специфічне *“disinformation campaigns”* замінено на загальне «втручання».

“The military deployed advanced electronic warfare systems to disrupt enemy radar” [63]. «Військові застосували новітні технології для порушення роботи радарів противника» [64]. Специфічне *“advanced electronic warfare systems”* замінено на загальне «новітні технології».

“Reports indicate an increase in covert operations involving cyber attacks and intelligence gathering” [63]. «Звіти свідчать про зростання прихованої діяльності, що включає кібератаки та збір інформації» [64]. Специфічне *“covert operations”* замінено на загальне «прихована діяльність».

“Hybrid warfare tactics include the use of non-state actors to carry out proxy attacks” [63]. «Тактика гібридної війни включає використання посередників для здійснення атак» [64]. Специфічне *“non-state actors”* замінено на загальне «посередники».

У деяких випадках при перекладі лексики, яка вербалізує концепт ГІБРИДНА війна в новинах ВВС використовується засіб транслітерація, наприклад: *“The conflict involves extensive use of asymmetric tactics” [63]. «Конфлікт включає широке використання асиметричних тактик» [64].*

Термін *“asymmetric tactics”* транслітеровано як «асиметричні тактики».

В деяких випадках при перекладі лексики, яка вербалізує концепт ГІБРИДНА війна в новинах ВВС використовується засіб калькування, наприклад: *“Reports of cyber warfare have increased significantly” [63]. «Звітність про кібер-війни значно зросла» [64].* Термін *“cyber warfare”* перекладено як «кібер-війни».

“The strategy includes deploying irregular forces” [63]. «Стратегія включає розгортання нерегулярних сил» [64]. Термін *“irregular forces”* перекладено як «нерегулярні сили».

“Hybrid warfare tactics often include information manipulation” [63]. «Тактики гібридної війни часто включають маніпуляцію інформацією» [64]. Термін *“hybrid warfare”* перекладено як «гібридна війна».

“The use of guerrilla tactics is a hallmark of hybrid conflicts” [63]. «Використання партизанських тактик є характерною ознакою гібридних конфліктів» [64]. Термін *“guerrilla tactics”* перекладено як «партизанські тактики».

“The emergence of 'grey zone' conflicts reflects new hybrid threats” [63]. «З'явлення конфліктів у сірій зоні відображає нові гібридні загрози» [64]. Термін *“grey zone' conflicts”* перекладено як «конфлікти у сірій зоні». *“Countering hybrid threats requires a multi-faceted approach”* [63]. «Протидія гібридним загрозам вимагає багатогранного підходу» [64]. Термін *“hybrid threats”* транслітеровано як «гібридні загрози».

Таким чином, при перекладі лексики, яка вербалізує концепт ГІБРИДНА війна в новинах ВВС, використовувались еквівалентний переклад (15%), калькування (15%), опущення (15%), додавання (20%), конкретизація (15%), генералізація (15%), транслітерація (5%) (рис.2.1.).

Таким чином, повна відповідність слів між двома мовами, тобто ідентичність їх лексичного значення у всіх аспектах, є досить рідкісною. Найчастіше при перекладі зустрічаються ситуації, коли необхідно адаптувати терміни та вирази відповідно до особливостей цільової мови. Це може стосуватися власних імен, науково-технічних термінів або специфічних концептів, таких як гібридна війна. У випадку перекладу лексики, що відображає концепт гібридної війни, використовуються різні засоби адаптації, зокрема опущення, додавання, конкретизація, генералізація, транслітерація та калькування.

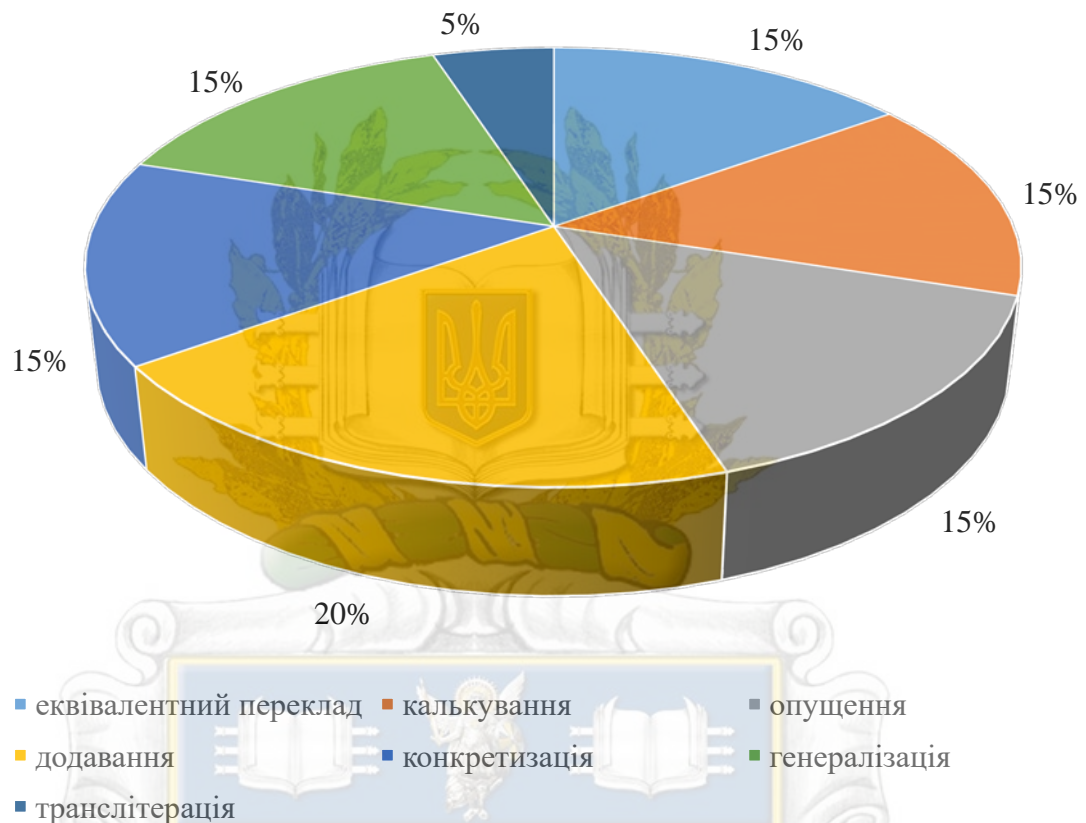

Рис. 2.1 — Способи перекладу мовної репрезентації концепту ГІБРИДНА ВІЙНА

При перекладі лексики, яка вербалізує концепт ГІБРИДНА війна в новинах ВВС, використовувались наступні способи перекладу: еквівалентний переклад (15%), калькування (15%), опущення (15%), додавання (20%), конкретизація (15%), генералізація (15%), транслітерація (5%).

Аналіз показує, що додавання є найчастіше використовуваним засобом (20%), оскільки дозволяє додатково розкривати складні концепти і деталі, що можуть бути важливими для розуміння читача. Конкретизація і генералізація застосовуються рівною мірою (по 15%), допомагаючи уточнити або спростити поняття відповідно до контексту перекладу. Опущення також займає 15%, коли частини інформації є очевидними або зайвими для цільової мови.

Транслітерація і калькування використовуються рідше (по 5% і 15% відповідно), переважно для термінів, які зберігають свою оригінальну форму або структуру в іншій мові. Таким чином, перекладачі використовують різні стратегії для адаптації термінології і концептів, що забезпечує точність та зрозумілість перекладу в контексті гібридної війни.

Висновки до розділу 2

Отже, служба новин ВВС часто використовує специфічну та нюансовану мову для обговорення складних концепцій, таких як ГІБРИДНА ВІЙНА. Аналіз англійського медійного дискурсу показує, що для вербалізації концепції ГІБРИДНА ВІЙНА ВВС використовує широкий спектр термінів, фраз і метафор. Зокрема, терміни на кшталт *'hybrid warfare'*, *'blended tactics'*, *'multi-dimensional conflict'*, *'asymmetric strategies'*, *'strategic ambiguity'*, *'cyber and conventional threats'* допомагають передати різні аспекти і складності сучасних конфліктів.

Метафори, такі як *'the battlefield of the information age'*, *'a war on multiple fronts'*, *'the hybrid conflict mosaic'*, *'a chameleon war'*, *'the convergence of combat and cyber'*, ефективно ілюструють адаптивний та багатогранний характер гібридної війни, підкреслюючи її різноманітні компоненти та стратегії.

Фразеологізми, такі як *'to join battle'*, *'cut and jog'*, *'to draw the first blood'*, *'to lay down arms'*, також використовуються для вербалізації концепції ГІБРИДНА ВІЙНА, що додатково збагачує мовний контекст і підкреслює специфіку військових дій.

Іменники *'terrorism'* і *'violation'* часто зустрічаються у зв'язку з гібридною війною, підкреслюючи важливість порушень прав, законів і міжнародних норм, а також злочинів, таких як тероризм і військові злочини.

Дієслова *'to target', 'to wound', 'to conduct', 'to control', 'to suffer', 'to root out', 'to operate', 'to defend', 'to maim', 'to confront', 'to bomb', 'to force', 'to protect', 'to fight', 'to die', i 'to wage (war)'* широко використовуються для опису дій та стратегій у гібридних конфліктах. Загалом, ВВС демонструє багатство мовних засобів для детального і точного представлення концепції гібридної війни, що відображає складність і багатогранність сучасних військових і політичних конфліктів.

Таким чином, повна відповідність слів між двома мовами, тобто ідентичність їх лексичного значення у всіх аспектах, є досить рідкісною.

Повна відповідність слів між двома мовами, що має на увазі точний і беззаперечний збіг їх лексичного значення у всіх аспектах, є рідкісним явищем. Це пов'язано з кількома важливими чинниками: Культурні та контекстуальні відмінності: Слова в різних мовах часто мають культурний і контекстуальний контекст, який не завжди можна прямо перекласти. Наприклад, деякі поняття чи терміни, що мають важливе значення в одній культурі, можуть бути або відсутніми, або мати інше значення в іншій культурі. Лексичні варіації. Лексичні одиниці можуть мати різні відтінки значення в залежності від контексту. Те, що в одній мові є єдиним словом, може в іншій мові бути представлено кількома різними термінами або концептами.

Грамматичні та синтаксичні відмінності. Грамматичні структури і синтаксичні особливості можуть впливати на те, як слова використовуються і сприймаються в різних мовах. Наприклад, один і той же термін може мати різні граматичні форми або конструкції в залежності від мови, що ускладнює точний переклад. Еволюція мови. Мови постійно розвиваються і змінюються, що може призвести до появи нових значень або змін у значеннях існуючих слів. Термінологія, що використовується в сучасній англійській мові, може не мати точних відповідників у інших мовах через історичні та мовні зміни.

Найчастіше при перекладі зустрічаються ситуації, коли необхідно адаптувати терміни та вирази відповідно до особливостей цільової мови. Це може стосуватися власних імен, науково-технічних термінів або специфічних концептів, таких як гібридна війна. У випадку перекладу лексики, що відображає концепт гібридної війни, використовуються різні засоби адаптації, зокрема опущення, додавання, конкретизація, генералізація, транслітерація та калькування.

При перекладі лексики, яка вербалізує концепт ГІБРИДНА ВІЙНА в новинах ВВС, використовувались наступні способи перекладу: еквівалентний переклад (15%), калькування (15%), опущення (15%), додавання (20%), конкретизація (15%), генералізація (15%), транслітерація (5%).

Аналіз показує, що: додавання є найчастіше використовуваним засобом (20%), оскільки дозволяє додатково розкривати складні концепти і деталі, що можуть бути важливими для розуміння читача. Конкретизація і генералізація застосовуються рівною мірою (по 15%), допомагаючи уточнити або спростити поняття відповідно до контексту перекладу. Опущення також займає 15%, коли частини інформації є очевидними або зайвими для цільової мови. Транслітерація і калькування використовуються рідше (по 5% і 15% відповідно), переважно для термінів, які зберігають свою оригінальну форму або структуру в іншій мові.

Таким чином, перекладачі використовують різні стратегії для адаптації термінології і концептів, що забезпечує точність та зрозумілість перекладу в контексті гібридної війни.

ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ

Термін концепт широко використовується в різних гуманітарних науках, таких як літературознавство, філософія, лінгвістика, психологія та культурологія. Концепти, як елементи мислення та комунікації, не обов'язково пов'язані з конкретними мовними знаками. Мова, безумовно, є потужним засобом вираження концептів, але вона обмежена у своїй здатності передати всю глибину та ширину концептуальної інформації. Однак мова лише частково об'єктивує концепт, виражаючи лише деякі його аспекти через мовні засоби. Взаємозв'язок між мовою та когнітивними процесами виявляється в тому, що мова відображає та відтворює когнітивні структури людини, а також активно формує їх у процесі вживання. Іншими словами, мова та концепти не тільки відображають реальність, але й активно створюють її в сприйнятті людиною.

Поняття «гібридна війна» часто включає в себе різні компоненти, такі як атаки на критичні інфраструктури, дезінформація, економічні санкції, кібератаки та інші способи маніпуляції. Вона відображає складність і багатоаспектність сучасних конфліктів, де чітке розмежування між військовими та невоєнними методами впливу стає розмитим.

Загалом, сучасні концепти війни, зокрема гібридної, демонструють еволюцію цього явища, де традиційні форми збройного протистояння доповнюються більш складними й витонченими методами боротьби, що включають різні сфери життя, від фізичного знищення до інформаційного і психологічного впливу. Це підкреслює необхідність комплексного підходу до вивчення та протидії сучасним військовим загрозам.

Аналіз англomовного медійного дискурсу показує, що для вербалізації концепції ГІБРИДНА ВІЙНА ВВС використовує широкий спектр термінів, фраз і метафор. Терміни *“hybrid warfare”*, *“blended tactics”*, *“multi-dimensional conflict”*, *“asymmetric strategies”*, *“strategic ambiguity”*, і *“cyber and*

conventional threats” допомагають передати різні аспекти і складності сучасних конфліктів.

Метафори *“the battlefield of the information age”, “a war on multiple fronts”, “the hybrid conflict mosaic”, “a chameleon war”, “the convergence of combat and cyber”*, ефективно ілюструють адаптивний та багатогранний характер гібридної війни, підкреслюючи її різноманітні компоненти та стратегії.

Фразеологізми *“to join battle”, “cut and jog”, “to draw the first blood”, “to lay down arms”*, також використовуються для вербалізації концепції ГІБРИДНА ВІЙНА, що додатково збагачує мовний контекст і підкреслює специфіку військових дій. Іменники *“terrorism”* і *“violation”* часто зустрічаються у зв’язку з гібридною війною, підкреслюючи важливість порушень прав, законів і міжнародних норм, а також злочинів, таких як тероризм і військові злочини.

Дієслова *“to target”, “to wound”, “to conduct”, “to control”, “to suffer”, “to root out”, “to operate”, “to defend”, “to maim”, “to confront”, “to bomb”, “to force”, “to protect”, “to fight”, “to die”, “to wage (war)”* широко використовуються для опису дій та стратегій у гібридних конфліктах. Загалом, ВВС демонструє багатство мовних засобів для детального і точного представлення концепції гібридної війни, що відображає складність і багатогранність сучасних військових і політичних конфліктів.

При перекладі лексики, яка вербалізує концепт ГІБРИДНА війна в новинах ВВС, використовувались наступні способи перекладу: еквівалентний переклад (15%), калькування (15%), опущення (15%), додавання (20%), конкретизація (15%), генералізація (15%), транслітерація (5%).

Аналіз показує, що: додавання є найчастіше використовуваним засобом (20%), оскільки дозволяє додатково розкривати складні концепти і деталі, що можуть бути важливими для розуміння читача. Конкретизація і генералізація застосовуються рівною мірою (по 15%), допомагаючи уточнити або спростити

поняття відповідно до контексту перекладу. Опущення також займає 15%, коли частини інформації є очевидними або зайвими для цільової мови. Транслітерація і калькування використовуються рідше (по 5% і 15% відповідно), переважно для термінів, які зберігають свою оригінальну форму або структуру в іншій мові.

Таким чином, перекладачі використовують різні стратегії для адаптації термінології і концептів, що забезпечує точність та зрозумілість перекладу в контексті гібридної війни.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Антонов А. В. Сутність нового формату воєнного конфлікту, його воєннотеоретичні засади, характерні риси і ознаки. *Бібліотечний вісник*. 2014. № 4. С. 43
2. Артюх В. Семантичні особливості американського військового сленгу 1990 – 2010-х років у тексті англомовної публіцистики. *Теоретична і дидактична філологія*. 2013. № 16. С. 12 – 21.
3. Байло Ю. В. Особливості поняття «військовий термін» (семантичний аспект). *Наукові записки Ніжинського державного університету*. 2013. Кн. 3. С. 62 – 65.
4. Балабін В. В. Теоретико-концептуальні основи військового перекладу. *Філологічні трактати*. 2018. Т. 10. № 1. С. 7 – 18.
5. Бацевич Ф.С. Основи комунікативної лінгвістики: підручник. Київ: Видавничий центр «Академія», 2014. 344 с.
6. Бондар Н. Образні модифікації концепту війна в текстових просторах братів Тютюнників. *Філологічні науки*. 2016. № 23. С. 111 – 118.
7. Вільчинська Т. Концепт—війна: особливості мовної об'єктивації у газетному тексті. *Лінгвістичні студії*. 2017. Вип. 34. С. 110-114.
8. Вигівський В. Структурно-семантичні особливості англомовних військових омофраз. *Науковий вісник Східноєвропейського нац. ун-ту*. 2013. № 19 (268). С. 59 – 64.
9. Воробйова О. П. Концептологія в Україні : здобутки, проблеми, прорахунки. *Вісник КНЛУ. Сер. Філологія*. 2014. Т. 14. № 2. С. 53–63.
10. Врублевська Т.В. Поняття «концепт» у лінгвокогнітивних дослідженнях : етимологія, основні підходи до визначення. *Наукові записки ВДПУ імені Михайла Коцюбинського. Філологія (мовознавство)*. 2014. Вип. 19. С. 213–217.

11. Гаврилук І.О. Мас-медійний дискурс: змістові, структурні та функціональні особливості. *Актуальні проблеми філології та перекладознавства*. 2016. Вип. 10(1). С. 110–117.
12. Гібридна війна Росії проти України. Як перемогти на інформаційному фронті. Центр стратегічних комунікацій та інформаційної безпеки, 2023. С. 5-75.
13. Гончаренко Е. П. Терміни, що описують тероризм (на матеріалі англomовних онлайн-ресурсів: The Guardian, BBC, CNN, Irish Central тощо). *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного ун-ту*. 2017. Вип. 26 (2). С. 100–104.
14. Гуменна І. І. Асоціативно-експресивні засоби англійського масмедійного дискурсу. *Наукові записки Бердянського держ. пед. ун-ту*. 2014. № 4. С. 46 –56.
15. Дем'янчук Ю. І. Методи виділення колокацій із військових термінологічних сполучень НАТО. *Наукові записки Бердянського держ. пед. ун-ту*. 2016. № 10. С. 33 – 38.
16. Єщенко Н.О. Змістовий потенціал концепту «любов» в українській мові. *Записки з українського мовознавства*. 2017. Вип. 24 (2). С. 43–50.
17. Єщенко Т. А. Концептуальні виміри тексту, дискурсу і твору. *Філологічний вісник Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини: Збірник наукових праць*. Умань : ВПЦ «Візаві», 2014. С. 357–363.
18. Жулавська О. О. Повсякденне поняття тероризм у сучасному британському газетному дискурсі. *Мова і культура*. 2015. Вип. 14. т. 1. С. 210 – 216.
19. Зайцева М. О. Особливості перекладу термінів у текстах на військову тематику. *Науковий часопис нац. пед. ун-ту ім. М.П. Драгоманова. Серія 9. Сучасні тенденції розвитку мов*. 2013. Вип. 10. С. 96 – 102.

20. Зарницький А. В. Вербалізація збройного конфлікту в англomовному медіадискурсі. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного ун-ту*. 2018. Вип. 32 (3). С. 45 – 47

21. Качмар О. Ю. Теоретичні погляди на запозичення концептів, пов'язаних із «management». *Науковий вісник Волинського національного університету імені Лесі Українки*. Луцьк : Волинський національний університет імені Лесі Українки, 2014. № 5. С. 41–45.

22. Качмар О. Ю. Концепт як об'єкт дослідження когнітивної лінгвістики і лінгвокультурології: до постановки проблеми. Проблеми романо-германської філології / відп. ред. М. М. Полюжин; М-во освіти і науки, молоді та спорту України, ЗакДУ Ужгород : Ліра, 2019. С. 32–38.

23. Кирилюк О. Суспільно-політичні неологізми як віддзеркалення мовної картини воєнного протистояння. *Наукові записки НАУКМА*. 2018. Т. 1. С. 58 – 62.

24. Коваленко А. О. Стратегії перекладу текстів дискурсу мас-культури. *Наукові записки Ніжинського держ. ун-ту*. 2014. Кн. 3. С. 174 – 178.

25. Коваленко Р. В. Метафоричне втілення концепту war в англomовній пресі. *Нова філологія*. 2014. № 61. С. 35 – 39.

26. Ковальова В. Калькування як засіб творення нових військових терміноодиниць (на матеріалі німецьких військових текстів). *Мовні і концептуальні картини світу*. 2014. № 2 (44). С. 180 – 186.

27. Ковбасюк Л. Новітні студії концепту «війна» в сучасному мовознавстві. *Науковий вісник Херсонського державного університету*. Випуск 1. 2023. С.16-21.

28. Колесник О. С. Концепт війна в аспекті лінгвосеміотики та лінгвокультурології. *Мовні і концептуальні картини світу*. 2014. № 48. С. 216 – 230.

29. Колесник О. С. Концепт ВОЛЯ в європейських лінгвокультурах. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Сер.: Філологія*. 2019. № 41. С. 110-114.
30. Кононенко В. І. Концепти українського дискурсу. Івано-Франківськ : Плай, 2014. 245 с.
31. Кононенко В. І. Концептологія в лінгвістичному аспекті. *Мовознавство*. 2016. №2. С. 111–117.
32. Краснобаєва-Чорна Ж. В. Концептуальний аналіз як метод концептивістики (на матеріалі концепту ЖИТТЯ в українській фраземіці). *Українська мова*. 2019. № 1. С. 41 – 52.
33. Крацило С. О. Концепт у лінгвокогнітивних вимірах. *Матеріали міжнародної науково-практичної конференції «Сучасний вимір філологічних наук», м. Львів, 30–31 травня 2014 р.* Львів: Наукова філологічна організація, Логос, 2014. С. 50–54.
34. Летюча Л., Бочарова І. Морбальна метафора як спосіб репрезентації концепту гібридна війна. *Актуальні питання гуманітарних наук*. 2023. Вип. 61. Т. 4. С. 41-47.
35. Лощенова І. Ф. Перекладацькі трансформації як ефективний засіб досягнення адекватності перекладу. *Наукові записки Ніжинського державного університету*. 2014. № 3. С. 102 – 105.
36. Лукіяничук Ю. Структурні типи чотирикомпонентних військових термінів та їх переклад. *Південний архів*. 2017. № 71. С. 182 – 185.
37. Мазєпова О. І. Застосування концептуального аналізу у процесі вивчення східного поетичного тексту. *Вісник Львівського університету. Серія «Філологія»*. 2018. Вип. 45. С. 157–163.
38. Максименко О. В. Медійний переклад в умовах інформаційної війни. *Мовні і концептуальні картини світу*. 2014. № 50 (2). С. 29 – 34.

39. Манжос С.В. Поняття «концепт» у парадигмі наукових знань. *Наукові записки Національного університету «Острозька академія»: серія «Філологія»*. Острог : Вид-во НаУОА, 2018. Вип. 1(69). Ч. 2. С. 6—9.
40. Медвідь О. М. Лінгвопрагматичні особливості перекладу бізнес-та військової термінології в політичних промовах. *Філологічні трактати*. 2017. Т.9. №2. С. 62 – 68.
41. Мельник С. М., Назаренко О. М., Сікорська В. Ю. Мовна репрезентація концепту «ВІЙНА» в сучасному українському медіадискурсі. *Philological education and science: transformation and modern development vectors: scientific monograph*. Riga, Latvia: «Baltija Publishing», 2023. С. 446–467. DOI <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-283-8-20> .
42. Мукатаєва Я. В. Засоби вербалізації концепту «Природа» в німецьких та українських народних прикметах: семантико-когнітивний аспект. *Новітня філологія*. 2015. Випуск 50. С. 34–40.
43. Мунтян Л. В. Вербальне вираження концепту war в сучасному дискурсі масмедіа. *Наукові записки Вінницького держ. пед. ун-ту*. 2017. № 24. С. 107 – 113.
44. Нікіфорова О. Перекладознавчий аналіз лексичної структури текстів військово-політичної тематики. *Науковий вісник Ужгородського ун-ту*. 2017. № 1 (37). С. 24 – 28.
45. Погонєць В. В. Нова фразеологія англійської мови військової сфери. *Філологічні трактати*. 2017. Т. 9. № 1. С. 80 – 85.
46. Погонєць В. В. Номінації та характеристика сучасних військових конфліктів в англійській мові. *Нова філологія*. 2017. № 69. С. 168 – 172.
47. Приходько А. М. Концепти і концептосистеми в когнітивнодискурсивній парадигмі лінгвістики. Запоріжжя : Прем'єр, 2018. 332 с.
48. Селіванова О.О. Лінгвістична енциклопедія. Полтава: Довкілля-К, 2011. 844 с.

49. Стаднік І. О. До проблеми відображення своєрідності мовної картини світу військової сфери (на матеріалі англійської та української мов). *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного ун-ту*. 2014. Вип. 10 (2). С. 107 – 110.
50. Черота Т.Р. Концепт ГІБРИДНА ВІЙНА у сучасному англійськомовному медійному дискурсі: лінгвокогнітивний і перекладознавчий аспекти». Київський національний лінгвістичний університет. Київ, 2022. 104 с.
51. Яворська Г.М. Концепт «війна»: семантика і прагматика. *Стратегічні пріоритети*. Сер.: Філософія. 2016. № 1. С. 14–23.
52. Янчук С. Я. Теорія військового перекладу в Україні: стан, проблеми, перспективи. *Мовні і концептуальні картини світу*. 2013. № 43 (4). С. 328 –335.
53. Bloor T. *The functional analysis of English*. London : Routledge, 2013. 320 p.
54. Cambridge University. Значення hybrid warfare у англійській. з Cambridge University Press. 2023. URL: <https://dictionary.cambridge.org>
55. Catford J.C. *A Linguistic Theory of Translation: An Essay in Applied Linguistics*. L., 1995.
56. Hamilton R. Precision guided munitions and the new era of warfare. Air Power Studies Centre. Royal Australian Air Force, 2019. 120 p
57. Hoffman Frank G. Hybrid warfare and challenges. *JFQ: Joint Force Quarterly*. 2019. С. 34 — 48.
58. Langacker R. W. *Foundations of cognitive grammar. Theoretical prerequisites*. Stanford: CA, 2017. 540 p.
59. Langer N. *Linguistic Purism in the Germanic Languages*. Berlin : Walter de Gruyter, 2015. 374 p.

60. Newman A. Translation Equivalence: Nature / Ed. R.E. Asher, J.M.Y. Simpson. The Encyclopedia of Language and Linguistics. Oxford & N.Y.: Pergamon Press, 2014. 125 p.

61. Newmark P. Approaches to Translation. Oxford: Pergamon Press, 2015. 200 p.

62. Weber P. The Principle of Self-Determination in International Law and The Syrian Civil War. *Quarterly Journal by Beyond the Horizon ISSG*. Issue 4. 2018. P. 1-44.

ДЖЕРЕЛА ІЛЮСТРАТИВНОГО МАТЕРІАЛУ

63. BBC. URL: <https://www.bbc.com/>

64. BBC Ukraine. URL: <https://www.bbc.com/ukrainian>